

Svetina dr. Ivan, **Katoliški verouk** za višje razrede srednjih šol. Prva knjiga: Resničnost katoliške vere. Vezana K 2'80.

Pečjak dr. Gregorij, **Katoliški verouk** za višje razrede srednjih šol. Druga knjiga: Resnice katoliške vere. Vez. K 2'80.

Pajk Milan, **Zemljepis** za srednje šole. I. del, s podobami. Vez. K 1'80.

Matek, **Aritmetika in algebra** za četrti in peti gimnazijski razred. Vez. K 3'20.

Matek-Zupančič, **Aritmetika in algebra** za šesti, sedmi in osmi gimnazijski razred. Vezana K 2'80.

Matek-Mazi, **Geometrija** za četrti in peti gimnazijski razred. Vez. K 3'30.

Matek, **Geometrija** za šesti, sedmi in osmi gimnazijski razred. Vez. K 3'—.

Matek-Zupančič, **Aritmetika in algebra** za višje razrede realke. Vez. K 5'30.

Matek, **Geometrija** za realke.

Mazi, **Geometrijski nazorni nauk** za prvi razred srednjih šol. S 44 slikami. Vez. K 1'—.

Mazi, **Geometrija** za drugi razred srednjih šol.

Novak Fran, **Slovenska stenografija**. Prvi del. Korespondenčno pismo. Druga, novo prirejena izdaja. K 3'—.

Tominšek dr. Josip, **Grška slovnica**. Vez. K 3'—.

Tominšek dr. Josip, **Grška vadnica**. Vez. K 3'50.

Dokler Anton, **Slovarček** k izbranim Ovidijevim pesnim Sedlmayerjeve izdaje. Vez. K 1'80.

Koritnik Anton, **Slovarček k I., II. in III. spevu Ilijade**. 80 vin.

Južnič Rudolf, **Slovarček k I. in II. knjigi Vergilove Eneide** in k izbranim pesnim iz „Georgica“ in „Bucolica“.

Jezovšek Fran, **Besede in rekla**, namenjena učencem, ki se pripravljajo na čitanje sedme knjige Herodotovih zgodopisnih raziskavanj.

Dokler Anton, **Komentar k Ciceronovim govorom proti Katilini**.

Bäbler, **Kemija in mineralogija** za IV. razred realk.

Herle, **Kemija in mineralogija** za IV. gimnazijski razred.

Vsa ta izdanja so veliko delo naših srednješolskih profesorjev, ki ga je treba beležiti. Posebne zasluge za pridno spisovanje slovenskih učnih knjig za srednje šole ima „Društvo slovenskih srednješolskih profesorjev“. O nekaterih posameznih, doslej izšlih knjigah prinesemo še strokovne ocene. Dr. M. O.

Canti Jugoslavi. Versioni dal Serbo-Croato-Sloveno-Bulgaro di Giovanni Kušar. Volume I. Con prefazione. Rocca S. Casciano. Lucinio Cappelli, editore, librario di S. M. la Regina Madre. — Prevajalec je smatral za potrebno, da kot uvod prevodom iz raznih jugoslovanskih pesnikov poda pregled njihovega literarnega gibanja. A kar tu čitamo, je vse kaj drugega, nego objektivna literarna ali kulturna slika. Kušar je napisal v tonu italijanskega framasonskega časopisja tendenciozen članek, čigar edini namen more biti le poniževanje katolicizma in proslava onih idej, ki v Franciji pod pretvezo svobodne misli najhujše tira-

nizirajo človeško vest in vandalsko uničujejo kulturne in zgodovinske spomenike, idej, ki se pojavljajo tudi v Italiji in ki jim bo Kušarjev spis, ako ga bo italijanska književnost vpoštevala, le dobrodošla pomoč v tem olikanega stoletja nevrednem boju.

Kušar se najgloblje klanja Italijanom, zato pa ne šteti s poniževalnimi sodbami o svojih lastnih rojakih. On se čuti eno z italijanskimi manzinijanci, a z največjim sovraštvom piše proti svojim rojakom, ki se drznejše biti drugih misli, nego so kričeče tolpe novodobnih „svobodomiselcev“.

Literarni essay, ki ga podaja Kušar, je znanstveno brez vsake vrednosti in mora napolniti čitatelja s popolnoma napačnimi pojmi. Giovanni Kušar je čital razne monografije in sestavil po njih jako svobodno svoj spis. Za resnico mu ni bilo mnogo mar; da je le dobil dovolj priložnosti, zabavljati čez katoliški „obskurantizem“ in očitati Cerkev najrazličnejše zločine, pa je bilo zadoščeno temu njegovemu vse prej nego estetičnemu čuvstvu. O jezuitih na primer piše toliko, da mora čitatelj misliti, da hodijo ti „figli degeneri“, kakor jih zove, neprenehoma z bodali in plamenicami okoli, da uničujejo književnike in njihova dela. Kušar si kar izmisli stvari, ki nam še niso bile znane. Nadolgo seveda pripoveduje, kako so jezuiti žgali knjige, potem jim pa priloži še eno: Leta 1774. so baje jezuiti nalašč zažgali v Ljubljani celo knjižnico, da bi ž njo vred uničili vso slovensko literaturo! Da so ravno jezuiti gojili kot izvrstni učitelji znanost, z največjo skrbjo shranjevali literarne zaklade, tega pač Kušar ne ve, a če bi tudi vedel, ne bi zapisal. Ali da si kar izmisli tako gorostasnost, to je pa vendar preveč. Če bere kak laški anarhist Kušarjevo razpravo, mora tako zbesneti, da vrže vsaj eno bombo v kako cerkev ali v kak samostan. Kaj vse Kušar ne ve! O Gregorčiču pripoveduje, da so vsem vernikom prepovedane Gregorčičeve pesmi in da so jih duhovniki s prižnic in v spovednicah obsodili kot sakrilegične. Tako besni Kušarjeva fantazija. Pri Prešernu je pa zabredel v smešnost. Seveda je tudi Prešerna moril „klerikalizem“, ki je tudi Julijo Primicovo in Prešernovo sestro Katro dobil v svojo oblast. Kaj nam ve Giovanni Kušar povedati? Primicova Julija je svoje reakcionarno stališče proti svobodnimiselnim nazorom Prešernovim kazala s tem, da je v liste, na katerih ji je pošiljal Prešeren svoje umotvore, zavijala kranjske klobase — le rinomate saliccie della Carniola — ter jih v zasmeh umetnosti pošiljala svojim prijateljicam! Prosimo, da literarni zgodovinarji tega ne pozabijo! Prešernova sestra Katra pa je, od fanatizma prevzeta, baje požgala ne le rokopisov pesnikovih, ampak tudi vse njegove knjige. Sploh ima Kušar velikansko veselje nad požiganjem, kakor učenci Ferrerjevih šol, ki so ravnokar na Španskem s požiganjem cerkva in samostanov pokazali podobne instinkte.

Zadostuj tó o Kušarjevi prozi!

V prevodih se giblje precej prosto. Za zgled kar prvo kitico Prešernove „Luna sije“:

Splende la luna,
battono l'ore
tarde alla torre della città,
ma dall'angoscia
ch'ange il mio core
non dormo e pace l'alma non ha.

Italijanski jezik je poetičen in muzikaličen že samnasebi, zato se dobro čita, tudi kar ni s posebno spretnostjo preloženo. Če čitamo:

Nel giardino cantando guiliva,
mazzolini di fiori intrecciava,
e quand' egli a trovarla veniva
arrossiva, confusa e tremava

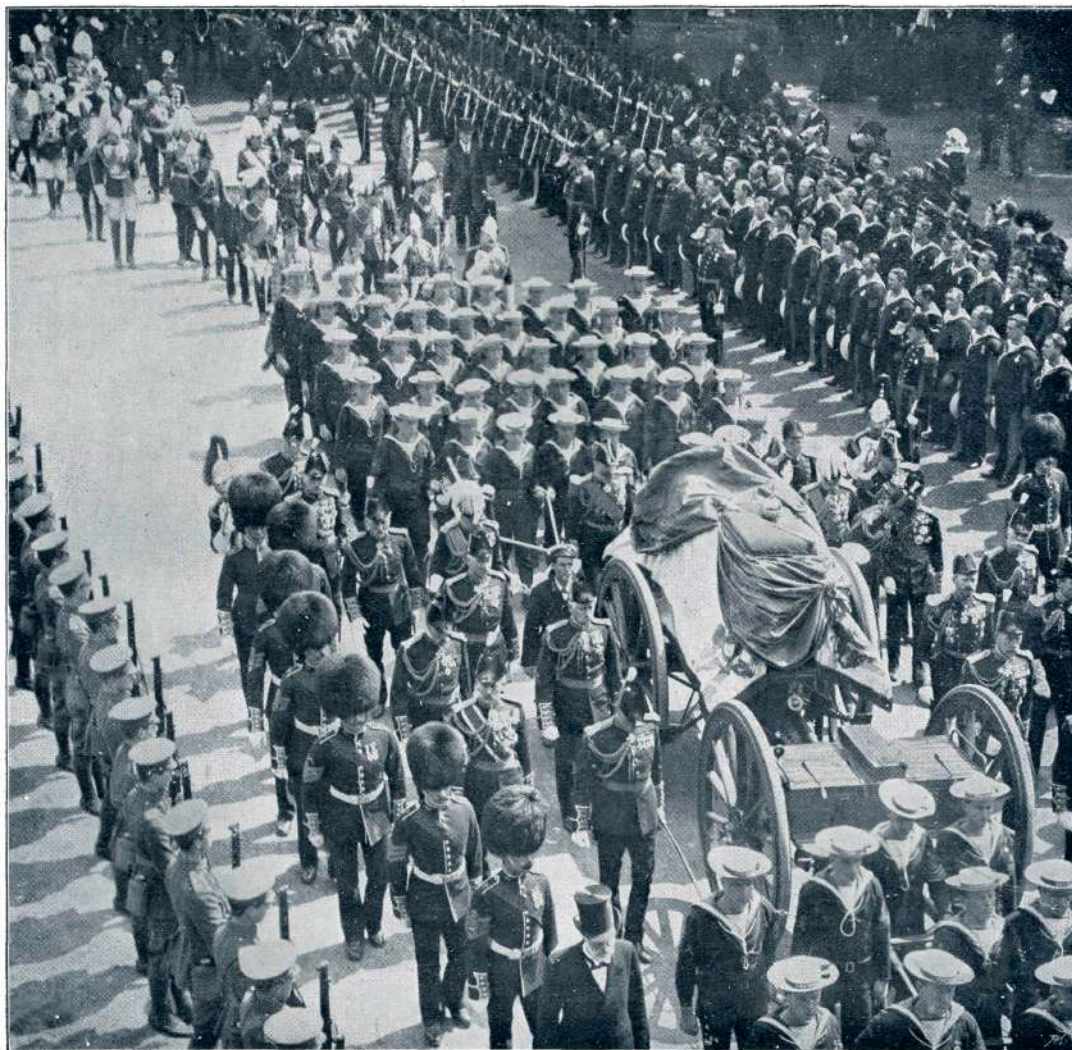
pač ne čutimo, da je to prevod Gregorčičeve pesmi „Njega ni!“ Koliko krajše in živeje je to Gregorčič izrazil v svoji nedosežni dikciji!

Sicer pa so prevodi Kušarjevi boljši od njegove literarnozgodovinske znanosti. Skoda, da dobe Italijani antologijo jugoslovanskih pesnikov s tako napačno tendenco!

Dr. E. L.

Plitvička jezera i njihova okolica. Spisal profesor Dragutin Franić, Zagreb 1910. XVI+438. — Jako težko nalogo je prevzel profesor Franić, spisati geografsko delo za lajika in znanstvenika. Reči moramo, da jo je prav dobro rešil. V knjigi imamo vsako najmanjše vprašanje, tičočee se tega bisera

hrvaške zemlje, obdelano uprav temeljito. Razporedba je tudi dobra. Pelje nas najprvo od vseh strani do jezer, jih splošno opiše glede prirodne veličastnosti, vetrov, klime, vremena, padavine, zdravja, športa itd. za vsakega razumljivo, in nam poda potem natančno sliko vseh šestnajsterih jezer — toliko jih našteje on, pristavi pa, da jih štejejo drugi do 25. Pri vsakem je posebej opisana lega, okolica, obseg, boja vode, pritoki, odtoki itd. Za geografa je posebno zanimiv odstavek o slapovih Plitvice in Korane ob koncu dolge jezerske črte, potem sestavka o geološki gradnji in fizikalnih pojavih; da moremo to razumeti, nam opiše v posebnem poglavju nastajanje Krasa, njegove lastnosti in posebnosti. Pri tem se ozira seveda v prvi vrsti na znanstvena raziskavanja, a za lajika je vpletenih vse polno črtic, zgodbic, ljudskih pripovedk itd., da nas čitanje nikdar ne utruji, ampak z zanimanjem sledimo krasnim izvajanjem. Naravoslovec dobi v knjigi cel odstavek o favni in flori, narodnogospodarskim razmeram posveča pisatelj posebno pozornost, vneto zagovarja pogozdovanje Krasa, se rad

POGREB KRALJA EDVARDA VII.: RAKEV NA LAFETI S SPREMSTVOM VLADARJEV